Науково-дослідний інститут фіскальної політики

Державна фіскальна служба України

Університет державної фіскальної служби України

«Протидія мінімізації сплати податків: світовий досвід та практика України»

17–18 травня 2018 року
м. Ірпінь

ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

ПРОТИДІЯ МІНІМІЗАЦІЇ СПЛАТИ ПОДАТКІВ: СВІТОВИЙ ДОСВІД ТА ПРАКТИКА УКРАЇНИ

Збірник матеріалів
науково-практичного круглого столу до Дня науки

(м. Ірпінь, 17–18 травня 2018 р.)

Ірпінь
2018

УДК 336.221.4(477+100)(06)
ББК 65.261.4я431
П 83

Рекомендовано до друку
Вченою радою Науково-дослідного інституту фіскальної політики
(протокол № 5 від 14.06.2018)

Редакційна колегія:
Пашко П. В., д.е.н., професор (голова); **Цимбал П. В.**, д.ю.н., професор (заступник голови); **Коротун В. І.**, к.е.н., с.н.с. (заступник голови); **Брехов С. С.**, к.е.н.; **Нагорічна О. С.**, к.пед.н., с.н.с.; **Білецька Г. М.**, к.ю.н.; **Кармаліта М. В.**, к.ю.н., доцент; **Новицька Н. В.**, к.е.н.; **Тимченко Л. Д.**, д.ю.н., професор; **Трубіна М. В.**, к.ю.н.; **Федчук С. І.**, к.ю.н., с.н.с.; **Ковтунович Н. Л.**; **Габорак Т. А.**; **Гороховець Є. В.**; **Бундак М. М.**

П 83 **Протидія мінімізації сплати податків: світовий досвід та практика України**: збірник матеріалів науково-практичного круглого столу (м. Ірпінь, 17–18 травня 2018 р.). Київ: НДІ фіскальної політики, 2018. 178 с.

ISBN 987-617-566-510-7

Збірник містить матеріали науково-практичного круглого столу «Протидія мінімізації сплати податків: світовий досвід та практика України», присвяченого Дню науки, що проходив 17–18 травня 2018 року на базі Науково-дослідного інституту фіскальної політики Університету державної фіскальної служби України.

Видання розраховане на широке коло читачів, які цікавляться окресленою проблематикою.

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів.
За точність викладеного матеріалу відповідальність покладається на авторів.

ISBN 987-617-566-510-7

УДК 336.221.4(477+100)(06)
ББК 65.261.4я431

© Науково-дослідний інститут фіскальної політики, 2018
© Університет державної фіскальної служби України, 2018

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО **9**

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО КРУГЛОГО СТОЛУ **10**

Бабенко Борис Іванович
СВІТОВА ПРАКТИКА ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ МІНІМІЗАЦІЇ СПЛАТИ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ 10

Білецька Ганна Миколаївна
ЗАПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО АУДИТУ ЯК МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННІЙ МІНІМІЗАЦІЇ СПЛАТИ ПОДАТКІВ 14

Борейко Наталія Миколаївна
ДЖЕРЕЛА ОТРИМАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ З ОЗНАКАМИ РИЗИКУ: ДОСВІД НІМЕЧЧИНИ 16

Брехов Сергій Сергійович
ВИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ТОРГОВЕЛЬНИХ ПОТОКІВ, ЯКІ МАЮТЬ ОЗНАКИ ТАКИХ, ЩО ЗДІЙСНЮЮТЬСЯ ЧЕРЕЗ НЕРЕЗИДЕНТІВ, ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ФОРМИ ЯКИХ ДОЗВОЛЯЮТЬ НЕ СПЛАЧУВАТИ ПОДАТОК НА ПРИБУТОК (КОРПОРАТИВНИЙ ПОДАТОК) 20

Варналій Захарій Степанович
ПОДАТКОВЕ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА УКРАЇНИ ЯК ЧИННИК ПРОТИДІЇ МІНІМІЗАЦІЇ СПЛАТИ ПОДАТКІВ 28

Гороховець Євген Вікторович
МАНІПУЛЯЦІЇ У СФЕРІ ЗАЙНЯТОСТІ ЯК ІНСТРУМЕНТ МІНІМІЗАЦІЇ СПЛАТИ ПОДАТКІВ 33

Дейнека Вікторія Феліксівна
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВИЯВЛЕННЯ КОНТРОЛЬОВАНИХ ОПЕРАЦІЙ, ЩО ЗДІЙСНЮЮТЬСЯ ЧЕРЕЗ ІНОЗЕМНІ ЮРИСДИКЦІЇ: ДОСВІД ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН 37

Дорош Сергій Олександрович
ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ КОНТРОЛЮ ЗА ОБІГОМ АЛКОГОЛЬНИХ НАПОЇВ ТА ТЮТЮНОВИХ ВИРОБІВ 41

Євсєєва Ірина Олександрівна
ДОГОВОРИ УКРАЇНИ ПРО УНИКНЕННЯ ПОДВІЙНОГО ОПОДАТКУВАННЯ: ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОУЗГОДЖУВАЛЬНОЇ ПРОЦЕДУРИ 44

Єфіменко Людмила Леонідівна
ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЗЯТТЯ ПРОБ (ЗРАЗКІВ) ТОВАРІВ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ 47

Тимченко Леонід Дмитрович,
Селезень Павло Олександрович
МЕДІАЦІЯ ПРИ ВИРІШЕННІ СПОРІВ ЩОДО ТЛУМАЧЕННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ДОГОВІРНИХ НОРМ У СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ У КОНТЕКСТІ КАМПАНІЇ З ПРОТИДІЇ БЕПС 126

Тимченко Олена Миколаївна
СХЕМИ УНИКНЕННЯ ОПОДАТКУВАННЯ ЯК КЛЮЧ ДО РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ 129

Трубіна Марина Володимирівна
СПІВВІДНОШЕННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ТА ЕКСПЕРТНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ 132

Федчук Світлана Ігорівна
ЗНАЧЕННЯ НАУКОВИХ ЕКСПЕРТНИХ ВИСНОВКІВ У ВИРІШЕННІ ПОДАТКОВИХ СПОРІВ 136

Фрадинський Олександр Анатолійович
ПРОТИДІЯ КОНТРАБАНДІ В МИТНОМУ КОДЕКСІ СРСР 1928 РОКУ 139

Хлєбнікова Інна Ібрагимівна,
Коротун Володимир Іванович
ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ОКРЕМИХ ПОЛОЖЕНЬ ДИРЕКТИВ ЄС ЩОДО ПІЛЬГОВОГО АКЦИЗНОГО ОПОДАТКУВАННЯ СПИРТУ ТА АЛКОГОЛЬНИХ НАПОЇВ В УКРАЇНІ 142

Хома Валерій Олександрович,
Капітанець Світлана Володимирівна
ОКРЕМІ ШЛЯХИ ПРОТИДІЇ МІНІМІЗАЦІЇ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ 146

Чалаплюк Тетяна Вікторівна,
Новицька Надія Володимирівна
ГАРМОНІЗАЦІЯ СТРУКТУРИ СПИРТУ ТА АЛКОГОЛЬНИХ НАПОЇВ У КОНТЕКСТІ ВИКОНАННЯ ВИМОГ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ УКРАЇНИ З ЄС 150

Чекановський Віталій Петрович
УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ 154

Шавло Ірина Анатоліївна
РОЗБУДОВА ВІТЧИЗНЯНОЇ СИСТЕМИ ПРОТИДІЇ НЕНАЛЕЖНОМУ ВИКОРИСТАННЮ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИХ ФОРМ ГОСПОДАРЮВАННЯ В ІНОЗЕМНИХ ЮРИСДИКЦІЯХ 156

Швабій Костянтин Іванович
СТРУКТУРА ПОДАТКОВОГО ТЯГАРЯ 161

Шкуренко Наталія Григорівна
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВІДПРАЦЮВАННЯ ПОДАТКОВИХ РИЗИКІВ 165

Шкуренко Наталія Григорівна,
науковий співробітник,
НДІ фіскальної політики
Університету ДФС України

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВІДПРАЦЮВАННЯ ПОДАТКОВИХ РИЗИКІВ

Податкові надходження до бюджетів усіх рівнів формують дохідну частину, що забезпечує економічне зростання як регіонів, так і України в цілому. Проте суб'єкти господарювання, використовуючи різні схеми мінімізації сплати податків, намагаються зменшити свої податкові зобов'язання. Тому виявлення ризиків мінімізації сплати податків, особливо незаконних, органами Державної фіскальної служби України є одним із першочергових завдань, вирішення якого залежить від розроблення та впровадження ефективного нормативно-правового забезпечення проведення податкового аудиту фіскальними органами. Сучасна практика відпрацювання податкових ризиків свідчить про значну увагу Уряду до окресленої проблематики.

Так, важливим механізмом врегулювання організаційно-правових засад податкового аудиту є Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI, що визначає способи проведення податкового контролю та повноваження органів державної влади щодо його здійснення. Крім того, встановлює види перевірок, порядок їх проведення та строки здійснення виїзних перевірок. Також Податковим кодексом України врегульовано особливості проведення документальної перевірки, умови та порядок допуску посадових осіб контролюючих органів до здійснення документальних виїзних та фактичних перевірок [1].

Необхідно підкреслити, що ведення обліку платників податків є одним із способів податкового контролю, зокрема за правильністю нарахування, своєчасністю і повнотою сплати податків, нарахованих фінансових санкцій, застосування податкового законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи. У свою чергу, саме наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку обліку платників податків і зборів» від 09.12.2011 № 1588 встановлює єдину раціональну методику обліку платників податків і зборів у контролюючих органах [2].

Разом з тим для вдосконалення та ефективного проведення податкового аудиту контролюючими органами, а саме Державною фіскальною службою України, упроваджується у діяльність внутрівідомче нормативно-правове забезпечення.

Так, для вдосконалення взаємодії між структурними підрозділами органів державної фіскальної служби при організації, проведенні та реалізації матеріалів перевірок платників податків упроваджено Методичні рекомендації щодо порядку взаємодії між підрозділами органів державної фіскальної служби при організації, проведенні та реалізації матеріалів перевірок платників податків, затверджені наказом ДФС України від 31.07.2014 № 22. Підкреслимо, що зазначені рекомендації безпосередньо регулюють питання виявлення та опрацювання податкових ризиків у діяльності платників податків [3].

Методичні рекомендації щодо організації та проведення органами державної фіскальної служби зустрічних звірок, обміну податковою інформацією при здійсненні податкового контролю, затверджені наказом ДФС України від 17.07.2015 № 511, регламнтують питання забезпечення єдиного порядку організації роботи з обміну та опрацювання податкової інформації при здійсненні податкового контролю, направлення запитів на проведення зустрічних звірок, а також оформлення, передачі та накопичення матеріалів зустрічних звірок органами ДФС [4].

Заслуговує на увагу рекомендований порядок взаємодії підрозділів ДФС при комплексному відпрацюванні податкових ризиків з податку на додану вартість, затверджений наказом ДФС України «Про забезпечення комплексного контролю податкових ризиків з ПДВ» від 28.07.2015 № 543. У цьому наказі визначена організація комплексного відпрацювання податкових ризиків з податку на додану вартість шляхом поетапного комплексного відпрацювання податкових ризиків з податку на додану вартість. Упровадження встановленого порядку у розрізі одного податку дає можливість ефективно координувати діяльність у сфері аудиту ПДВ, виявляти та унеможливлювати надалі виникнення ризиків мінімізації з цього податку [5].

Також важливим напрямом у відпрацюванні податкових ризиків є врегулювання питання забезпечення єдиного підходу до формування щоквартального плану-графіка проведення документальних планових перевірок платників податків органами ДФС шляхом упровадження Порядку формування плану-графіка проведення документальних планових перевірок платників податків, який затверджений наказом Міністерства фінансів України від 02.06.2015 № 524. Цим наказом установлена першочерговість кандидатів на внесення до плану-графіка, а саме платників податків, які за результатами господарської діяльності мають найбільші ризики несплати до бюджету податків та зборів, обов'язкових платежів. Тому формується перелік платників податків з урахуванням ступеня ризику (високий, середній та незначний) [6].

Таким чином, сучасна практика законодавчого супроводження проведення податкового аудиту відповідає вимогам сьогодення, але доцільно

зазначити, що в частині виявлення та відпрацювання ризиків мінімізації сплати податків комплексно врегульована вона лише у розрізі ПДВ. Такий стан речей дає підстави для запровадження нормативно-правового супроводження діяльності фіскальних органів щодо детального відпрацювання податкових ризиків, ураховуючи всі види податків, зборів та обов'язкових платежів.

Тому, на нашу думку, доцільним є розроблення та впровадження у діяльність Державної фіскальної служби України порядку опрацювання податкових ризиків у процесі здійснення податкового аудиту, метою якого буде виявлення та оцінювання податкових ризиків, що, у свою чергу, сприятиме розробці заходів щодо їх мінімізації та попередження при адмініструванні податків і зборів фіскальними органами, прогнозування імовірності збитку та реалізації ризикової події, що дасть змогу присвоїти ризикам відповідні рівні, зосередивши увагу на ризиках з найвищим ступенем загрози несплати податків і зборів.

Список використаної літератури

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17

2. Про затвердження Порядку обліку платників податків і зборів: наказ Міністерства фінансів України від 09.12.2011 № 1588. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1562-11

3. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку взаємодії між підрозділами органів державної фіскальної служби при організації, проведенні та реалізації матеріалів перевірок платників податків: наказ ДФС України від 31.07.2014 № 22. URL: http://sfs.gov.ua/yuridichnim-osobam/podatkoviy-kontrol/nakazi/66305.html

4. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо організації та проведення органами державної фіскальної служби зустрічних звірок, обміну податковою інформацією при здійсненні податкового контролю: наказ ДФС України від 17.07.2015 № 511. URL: http://sfs.gov.ua/yuridichnim-osobam/podatkoviy-kontrol/nakazi/66306.html

5. Про забезпечення комплексного контролю податкових ризиків з ПДВ: наказ ДФС України від 28.07.2015 № 543. URL: https://www.profiwins.com.ua/uk/letters-and-orders/gna/6370-543.html

6. Про затвердження Порядку формування плану-графіка проведення документальних планових перевірок платників податків: наказ Міністерства фінансів України від 02.06.2015 № 524. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0751-15